

Princip- aftale om budget

2024 og 2025

Principaftale om Københavns Kommunes budget for 2024 og 2025

Historisk har politikere, erhvervsfolk og ildsjæle med ansvarlighed, langsigtede visioner og rettidig omhu været med til at gøre København til den by, som ikke bare københavnere, men også folk fra hele verden kalder for verdens bedste by at bo og leve i.

Sådan skal det også være i fremtiden. København skal fortsat udvikle sig, skabe muligheder for mennesker og være en by, hvor virksomheder vil etablere sig og investere. Det ligger i byens dna. I vores by skal hverdagen fungere, velfærden være i top, og hele verden skal kende os som et grønt forbillede med en sund og bæredygtig byudvikling. København skal betyde noget. For københavnere, for Danmark og for den verden, vi lever i.

Det kræver ansvarlige og brede politiske aftaler, der sikrer et økonomisk råderum og de nødvendige rammer for en fortsat positiv udvikling og forandring af vores by.

Derfor indgår Socialdemokratiet, Konservative, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Venstre, Liberal Alliance og Dansk Folkeparti en principaftale for de økonomiske rammer og forhandlinger om budget 2024 og 2025 for Københavns Kommune.

Det sker for at skabe ro og tryghed om den fremtidige retning for København. En ansvarlig retning baseret på stabil udvikling og vækst til gavn for københavnere, det københavnske erhvervsliv og hele hovedstaden. Hvor vi værner om byens historie og de eksisterende københavnerkvarterer, samtidig med at vi understøtter en fortsat udvikling af hele København.

Partierne er de samme, som udgør forligskredsen bag det samlede aftalekompleks omkring Lynetteholm, og som før har stået sammen om ansvarlige politiske beslutninger om stormflodssikring af København og mere metro til københavnere. Beslutninger, der tager hånd om byens udvikling og udfordringer på den lange bane; stigende vandstande og stormflodssikring, klimaforandringer, boligmangel, befolkningsudvikling, millioner af tons overskudsjord fra byggeprojekter, trængsel, støj og metro.

København skal gå forrest i den grønne omstilling. Vi skal være endnu mere ambitiøse ved at prioritere klima og bæredygtighed i alt fra kommunens indkøb til renovering af bygninger og ny infrastruktur. I København skal vi mindske vores CO₂-udledning og gøre op med den sundhedsskadelige luftforurening i byen.

På velfærdsområderne står København som resten af Danmark over for store udfordringer med fastholdelse og rekruttering af medarbejdere, stigende mistrivsel blandt børn og unge samt merudgifter til specialundervisning og på det specialiserede socialområde. Det er velfærdsudfordringer, der både kræver indsats nu og her og langsigtede beslutninger, som partierne forpligter sig til.

Partierne bag principaftalen har i forligskredsen bag Lynetteholm stået sammen om svære beslutninger, der er vigtige og rigtige for København og københavnere.

Partierne er samtidig enige om at stå sammen om centrale elementer i den kommende Kommuneplan 2024, såsom udviklingen af Østhavnen, muligheden for at bygge større familieboliger og aktive grønne arealer inden for kort afstand til alle københavnere. Ligeledes har partierne igangsat en undersøgelse af nye mulige metrolinjer i København, der kan understøtte byens udvikling mange årtier frem i tiden.

I de kommende år skal partierne på Københavns Rådhus træffe en række politiske beslutninger omkring Lynetteholm, hvor vi samtidig skal afsætte midler og sikre den nødvendige finansiering til infrastruktur, herunder den kommende M5 metrolinje, infrastruktur til Refshaleøen og cykelforbindelser over havnen.

Det kræver beslutninger og prioriteringer, der rækker mange år frem i tiden, hvis København fortsat skal udvikle sig og blive ved med at være den moderne metropol, vi kender og elsker i dag. Derfor er det naturligt, at forligskredsen står sammen om budget 2024 og 2025, så vi i fællesskab kan sikre, at de nødvendige midler bliver afsat til udviklingen af København.

Hovedelementer i budget 2024 og 2025

Partierne er enige om en række temaer, der skal udgøre hovedindholdet i Københavns Kommunes budget for 2024, hvor udmøntningen besluttet i regi af forligskredsen bag Lynetteholm.

Det samlede økonomiske råderum for 2024 kan ikke opgøres på nuværende tidspunkt, men partierne er enige om foreløbigt at afsætte følgende rammer, der efterfølgende udmøntes i budget 2024. Udmøntningen af den økonomiske ramme vil finde sted i forhandlingerne om budget 2024 i forligskredsen.

Partierne er enige om at lave aftale om budget 2025, herunder træffe beslutning om effektivisering for 2025 i forbindelse med Indkaldelsescirkulære 2025.

Infrastruktur og byudvikling

Mere metro og generel udbygning af infrastruktur

Der arbejdes i København på en række store udbygninger af infrastrukturen i byen, bl.a. nye metrolinjer til Nordhavn og Lynetteholm.

Partierne er enige om, at metrolinjen til Lynetteholm både skal betjene de nye byudviklingsområder, løse kapacitetsudfordringerne i metroen til gavn for alle københavnere og dække eksisterende byområder på Amager, der i dag ikke er metrobetjent. Videre er partierne enige om, at det skal være fremtidssikrede løsninger for metro og hele Østlig Ringvej, der både kommer det gamle København og den nye bydel til gavn. Forligskredsen har allerede igangsat undersøgelse af metronettets udvidelse til flere bydele såsom Bispebjerg, Nordvest, Brønshøj-Husum og Valby.

Anlægsloven for metrolinjen M5 Øst, som skal metrobetjene Lynetteholm og koble Lynetteholm sammen med de øvrige metrolinjer, forventes

fremsat 1. halvår 2025. Forinden vil en aftale om finansieringen af den nye metrolinje skulle indgås mellem Københavns Kommune og staten.

Partierne er enige om at anvise finansiering på i alt 6,3 mia. kr. frem mod 2035, herunder ved at fortsætte den nuværende kasseopbygning, når kasseopbygningen til Nordhavnstunnelen udløber samt fra forventet merprovenu fra dækningsafgiften.

Partierne er enige om, at udmøntningen af de nye midler sker i regi af Lynetteholmsforligskredsen.

Cykelinfrastruktur i Østhavnen

Cykelinfrastrukturen i Østhavnen skal bringes op på samme høje niveau som den kommende kollektive transport og vejbetjening. For at cykelinfrastruktur kan indtænkes fra start i udviklingen af Østhavnen, er partierne enige om at igangsætte planlægningen af, hvor det generelle cykelstinet skal etableres, og samtidig afsættes midler til yderligere analyse af en cykelforbindelse mellem Østerbro og Refshaleøen.

Lokal vejinfrastruktur i Østhavnen

Udvikling af Østhavnen kræver en udbygning af den lokale vejinfrastruktur mellem det nordlige Amager og Refshaleøen. Partierne er enige om at igangsætte udarbejdelse af en miljøkonsekvensvurdering for Refshalevej. Miljøundersøgelsen foretages af Sund & Bælt indenfor den igangværende miljøundersøgelse af Østlig Ringvej.

Partierne er samtidig enige om at afsætte midler til at færdiggøre anlægget af de tiltag, der skal forbedre trafikikkerheden på Refshalevej således, at den tosporede vejforbindelse kan udbygges med bedre cykelforhold.

Lynetteholm puljen

Med budget 2021 blev der afsat en pulje til Lynetteholm for at sikre, at der kan reageres hurtigt på nyopståede behov og igangsættes både analyser og konkrete tiltag. Partierne er enige om, at puljen fyldes op til oprindeligt niveau.

Kommuneplan 2024

Kommuneplanen sætter rammen for udviklingen af København i de kommende år. Med denne aftale findes der løsninger på en række store spørgsmål omkring udbygningen af byens infrastruktur. Det er naturligt, at disse store infrastrukturprojekter indgår i den kommende kommuneplan.

Forligspartierne er derudover enige om at gå samlet til forhandlingerne om kommuneplan 2024 bl.a. med følgende elementer:

- Udvikling af Østhavnen
- Bedre rammer for større familieboliger, ejerboliger og andelsboliger
- Nærhed til aktive grønne arealer
- Erhvervslivets vilkår, herunder forhold for små erhvervsdrivende
- Tiltag der tager hånd om klimaudfordringerne

Afslutningsvis er partierne enige om, at kommuneplanen skal være med til at understøtte et balanceret københavnsk boligmarked med flere almene boliger, ejerboliger og andelsboliger.

Plan for vedligehold af kommunens bygninger

Mange af kommunens bygninger bliver ikke tilstrækkeligt vedligeholdt. Der skal derfor igangsættes en samlet plan for vedligehold og energirenovering af kommunens ejendomsmasse med særlig fokus på byens kultur- og idrætstilbud samt dagtilbud.

Trafik, støj og parkering

Mange københavnere belastes af meget trafik, støj og luftforurening, hvilket er en særlig belastning ved de store indfaldsveje til København. Der skal igangsættes en handlingsplan, der kortlægger omfang og mulige løsninger, herunder med særligt fokus på overdækning af motorveje og sikring af luftkvaliteten i områder med høj partikelforurening samt særligt sårbare grupper.

Samtidig er partierne enige om at igangsætte arbejdet med realistiske parkeringstiltag, der kan lette københavnernes hverdag. Der skal således udarbejdes 2-3 projekter, hvor parkering i konstruktion kan kombineres med etablering af grønne og aktive byrum.

Der skal endvidere følges op på erstatningsparkering, så antallet af parkeringspladser fra budget 2023 går i nul og en eventuel residual håndteres i budget 2024 og budget 2025. Der udarbejdes en status forud for sommeren 2023. Derudover monitoreres udrulningen af sorteringspunkter fremadrettet.

Det er positivt, at omstillingen til elbiler går hurtigere end forventet, men det indebærer samtidig flere elbiler i byen, der parkerer gratis. Det skaber trængsel i byen og besværliggør parkeringsforhold, ligesom de optager plads ved eksisterende ladestandere. Partierne er derfor enige om, at denne udfordring skal imødegås.

Der er brug for at understøtte mindre trængsel i København og mindske gennemkørende trafik. Hvis Folketinget beslutter at indføre et roadpricing-system, skal indtægterne være til gavn for infrastruktur og investeringer i København.

Kødbyen

Kødbyen er et centralt kulturelt og kreativt mødested i byen. Samtidig er bygningerne nedslidte, og Kødbyen har et stort vedligeholdelsesefterslæb. Partierne er derfor enige om i 2024 at afsøge nye fondsmuligheder for at sikre en mere robust ramme om Kødbyens udvikling fremadrettet. Beslutning herom skal træffes i Budget 2025.

Velfærd

København er for københavnernes, og derfor skal den kommunale service grundlæggende indrettes på borgernes præmisser med fokus på kvalitet, korte ventetider og mulighed for dialog og feedback.

Afbureaukratisering og sanering af kommunens politikker og strategier

Partierne er enige om at gennemføre en omfattende afbureaukratisering, herunder med afsæt i de forslag, der allerede er udarbejdet på bl.a. Sundheds- og Omsorgsforvaltningens område. Samtidig er partierne enige om at igangsætte en sanering og forenkling af politikker og strategier, som unødigt belaster velfærdsområderne og den kommunale opgaveløsning.

Partierne er endvidere enige om at forberede et antal frisættelsesforsøg på ældreområdet og dagtilbudsområdet i en treårig periode fra 2025, herunder afprøve et pilotprojekt om borgerfeedback i hjemmeplejen, hvor modtagere af hjemmepleje får mulighed for at bedømme den pleje, som de modtager, hver gang de har modtaget den.

Fastholdelse og rekruttering

I de kommende år er det en grundlæggende udfordring at sikre den nødvendige arbejdskraft på de store velfærdsområder for at levere velfærd af høj kvalitet til københavnernes. Partierne er enige om, at der skal tages yderligere skridt til at understøtte fastholdelse og rekruttering på velfærdsområderne.

Partierne er derudover enige om i den forbindelse at igangsætte forsøg med fleksibel arbejdsuge og forbedrede seniortiltag på tværs af kommunen.

Skoler, dagtilbud og fritid

Partierne er enige om, at der er brug for ansvarlige rammer omkring det gode børneliv i Københavns Kommune. Der skal være et særligt fokus på inklusion og elever med særlige behov, f.eks. færre elever i klassen i stil med NEST-klasser. Derudover er partierne enige om, at der skal igangsættes en analyse af specialundervisningsområdet, der kan adressere udfordringerne på området med henblik på drøftelse i forbindelse med budget 2024 og 2025. Der skal tages hånd om specialundervisningsområdet for at sikre ro på området, herunder de nødvendige merudgifter forbundet hertil.

Partierne er derudover enige om, at toiletfaciliteterne på de københavnske almen- og specialskoler skal forbedres, herunder at der skal følges op på beslutning om skolernes toiletforhold fra Overførselssag 2022-2023.

Mental trivsel

De fleste børn og unge i København trives, men gruppen, som oplever mistrivsel, er for stor og vokser. Det gode børne- og ungdomsliv forudsætter gode rammer i familien, lokalområdet, skolen og daginstitutioner samt forenings- og fritidslivet. Partierne er enige om, at der skal udarbejdes en samlet strategi for Københavns Kommunes arbejde med forebyggelse af mistrivsel og håndtering af børn og unge, som mistrives. Det skal skabe sammenhæng i de eksisterende indsatser og danne grundlag for en prioritering af nye indsatser.

Sundhed og ældre

Der er fortsat brug for at understøtte det gode ældreliv i Københavns Kommune, herunder via tiltag som ældreklubber, forsøg med velfærdsrejser og kulturelle aktiviteter på plejehjem. Der opleves et øget pres på de kommunale sundhedsydelser som følge af den øgede aktivitet i sundhedsvæsenet og pukkelfvikling af hospitalernes lange ventelister. Dette ses bl.a. i form af flere henvisninger til kommunale genoptræningsforløb. Derfor er partierne enige om at opprioritere ældres trivsel og finansiere det øgede aktivitetsniveau.

Socialområdet

På socialområdet ses der en markant vækst i udgifterne i disse år. Væksten skyldes bl.a. øget kompleksitet blandt målgrupperne, stigende priser på

botilbud samt manglende styringsmuligheder på området. Partierne er enige om at holde hånden under socialområdet, herunder sikre indsatser for borgere med handicap, borgere med sindslidelse samt udsatte børn og unge. I den forbindelse skal der ligeledes afsættes de nødvendige midler til et løft af hjemløseindsatsen, herunder bekæmpelse af ungdomshjemløshed, i forlængelse af bolig-hjemløse-aftalen.

Partierne er enige om at arbejde videre med etablering af stofindtagelsesrum på Sundholm samt se på løsninger målrettet kvindelige stofmisbrugere.

Grøn udvikling og klima

Verdens bedste cykelby: Flere cykelstier og sikre skoleveje

For fortsat at være verdens bedste cykelby skal cyklismen udbredes, som det lette, grønne og sunde valg i hverdagen, og der skal skabes opmærksomhed omkring cyklisme på alle niveauer. Ligeledes skal de ambitiøse investeringer i Københavns cykelstier og sikre skoleveje fortsætte, og der skal skabes nye genveje for cyklisterne.

Cykelforbindelse mellem Enghave Brygge og Islands Brygge

Der er behov for at udbygge infrastrukturen i området nær Enghave Brygge metrostation i Sydhavn, der åbner i løbet af 2024. Partierne er derfor enige om at tage stilling til etablering af en ny cykelforbindelse mellem Enghave Brygge og Islands Brygge på baggrund af den igangsatte analyse af en cykel- og gangbro. Partierne er samtidig enige om at søge staten om medfinansiering, jf. de afsatte midler til cykelinfrastruktur i Infrastrukturaftalen.

Klimatiltag

København er en grøn hovedstad, der går forrest i kampen om mindre CO₂-udledning og flere klimavenlige tiltag. Den retning skal fortsætte, herunder med udarbejdelse af ny klimaplan 2035 for København. Der skal endvidere ses på modeller for at få solceller på de kommunale tage, ligesom der skal arbejdes videre med CO₂-fangst.

Fossile biler ud af København

Partierne er enige om, at Københavns Kommune skal arbejde for at gøre hovedstaden fri for trafik med fossile køretøjer såsom benzin- og dieslbiler med henblik på 2030, jf. den besluttede analyse af mulighederne herfor. Partierne forpligter sig endvidere på at fremme etableringen af den nødvendige ladeinfrastruktur.

Klimasikring

Københavnsområdet skal klimasikres til gavn for københavnervilivet i hele Københavns Inderhavn og for at værne om Indre By og Christianshavn. Partierne er enige om, at Københavns Kommune skal fortsætte arbejdet for en samlet stormflodsplan inkl. portløsninger i nord og syd til gavn for hele hovedstadsområdet.

Den Grønne Boulevard

Partierne er enige om at drøfte det videre arbejde med at undersøge etablering af Den Grønne Boulevard med udgangspunkt i foranalyse af nedgravning af trafikken på Åboulevarden og H.C. Andersens Boulevard fra Bispeengbuen til Langebro for at skabe en grøn kile.

Biodiversitet

Partierne er enige om at følge op på Københavns Kommunes nye biodiversitetsstrategi for at forbedre naturen og dyrelivets vilkår både i det grønne og blå København, herunder se på åbning af åsystemet. Dette skal bl.a. ske i tæt samarbejde med private grundejere i hele byen.

Øvrige emner

Løft af kultur- og idrætsfaciliteter

Vi skal ikke bare bevæge os, men også bevæges. Kulturen spiller en vigtig rolle i vores dannelse, trivsel og giver nye perspektiver, indsigter og oplevelser. Særligt i forhold til vores børn er der behov for at skabe bedre rammer for, at byens børn i højere grad kan møde og opleve byens mange kulturtilbud. Partierne er enige om i forbindelse med budget 2024 at beslutte en kulturpakke, der skal give flere københavnere – og særligt børnene – mulighed for at møde kulturen i alle dens former – i daginstitutioner, skoler og klub- og fritidslivet, herunder følge op på analysen af screening af mulighederne for idrætsfaciliteter på skolerne.

Københavns Kommune er en af de kommuner i landet med færrest idrætsfaciliteter per borger. Partierne er derfor enige om at afsætte midler til etablering af en ny pulje til faciliteter, der kan rumme folkelige kultur- og idræts-tilbud. Midlerne skal gå til større strategiske vigtige idræts- og kulturfaciliteter, der giver et løft i københavnernes adgang til idræt og kultur.

Partierne noterer sig endvidere, at der kan forhandles om det endnu ikke disponerede anlægsmåltal i 2024 vedr. Idrætsmilliarden til flere og bedre idrætsfaciliteter, som kan komme københavnere til gavn og understøtte sunde fællesskaber blandt københavnere.

For at sætte ekstra skub i idrætsinvesteringerne i Københavns Kommune er partierne derudover enige om at gå i dialog med staten om en fremrykning af Idrætsmilliarden bl.a. til den fortsatte udvikling af Sundby- og Valby Idrætspark og til nye projekter som gymnastikkens hus og multihal i Tingbjerg Idrætspark.

Udsatte boligområder og Sikker by indsatser

Partierne er enige om, at initiativer, der løfter mennesker i udsatte boligområder og skaber øget tryghed på udsatte steder i vores by, drøftes, når de relevante borgmestrefora har godkendt pakkerne til budget 2024.

Udløb og overløb

Fra tidligere politiske aftaler om budget og overførselssag er der igangsat midlertidige indsatser, der udløber i 2023. Partierne er enige om at forlænge en lang række af disse indsatser, som ellers ville udløbe.

Herudover noterer partierne sig, at der skal tages en række sager med til budget 2024, der kommer fra tidligere politiske aftaler om budget og overførselssag. Partierne er enige om at drøfte de henviste sager til budget 2024 i forbindelse med forhandlingerne om budget 2024.

Økonomiske rammer for budget 2024

Skat

Socialdemokratiet, Konservative, Radikale Venstre, Venstre, Liberal Alliance og Dansk Folkeparti er enige om, at Københavns Kommune sænker

indkomstkatten med 0,1 procentpoint fra 23,7 til 23,6. Partierne er enige om alt andet lige at reducere på samme niveau til budget 2025. Partierne noterer sig, at SF står uden for denne del af aften.

Øvrige økonomiske rammer

På nuværende tidspunkt er der en række forhold omkring Københavns Kommune budget for 2024, som endnu ikke er lagt fast. Det er bl.a.:

- De overordnede økonomiske rammer i *Økonomiaftale 2024 for kommunerne*
- Kommunens indtægter sfa. skatter, tilskud og udligning
- En række budgetposter som Movia, Tjenestemandspensioner mv.

Partierne er enige om, at ovenstående hovedelementer sker inden for den samlede økonomiske ramme, som opgøres til forhandlingerne for budget 2024, hvor partierne træder sammen og konkretiserer hovedelementerne. I den forbindelse vil partierne også forholde sig til udgifter, som har karakter af need to, rettidig omhu mv. på linje med tidligere års budgetforhandlinger.

Partierne er endvidere enige om at håndtere udgifter relaterede til ukrainske fordrevne.

Principaftale om budget 2024 og 2025

Principaftale om budget 2024 og 2025 er indgået mellem følgende parter:

Sophie Hæstorp Andersen
SOCIALDEMOKRATIET

Lars Weiss
SOCIALDEMOKRATIET

Jakob Næssager
DET KONSERVATIVE FOLKEPARTI

Morten Melchior
DET KONSERVATIVE FOLKEPARTI

Sisse Marie Welling
SOCIALISTISK FOLKEPARTI

Rasmus Steenberger
SOCIALISTISK FOLKEPARTI

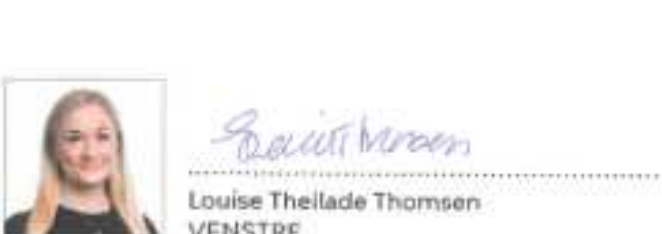
Mia Nyegaard
RADIKALE VENSTRE

Christopher Røhl
RADIKALE VENSTRE

Jens-Kristian Lütken
VENSTRE

Louise Theilade Thomsen
VENSTRE

Ole Birk Olesen
LIBERAL ALLIANCE

Finn Rudaizly
DANSK FOLKEPARTI